

GUNNAR STAALESEN

VARG VEUM

PRIVÉDETECTIVE

GROTE ZUS

‘Net als Stieg Larsson en Henning Mankell
schrijft Staalesen met bakken sfeer,
boordevol actie en veel spanning.’

THRILLER

GUNNAR STAALESEN

*Grote
Zus*

LITERAIRE THRILLER

Uit het Noors vertaald door Lucy Pijtersen

Mocht iemand Buvik in Ryfylke op de kaart willen opzoeken: dat is vergeefse moeite. Die plaats bestaat slechts in de verbeelding van de schrijver, net als de personages en voorvallen in dit boek. Bergen, Hauge-sund en Skudeneshavn bestaan daarentegen wel echt, in elk geval toen ik het de laatste keer controleerde.

I

Ik heb nooit in spoken geloofd. De bejaarde vrouw die mij op mijn kantoor opzocht, was dan ook geen spook. Maar wat ze me te vertellen had, wekte bij mij iets tot leven wat ik allang verdrongen had; het opende de deur van een donkere rommelzolder vol familiegeheimen waarvan ik het bestaan niet had vermoed. Sprakeloos bleef ik achter mijn bureau zitten, terwijl ik haar aankeek alsof ze daadwerkelijk een spook was.

2003 was in alle opzichten een wisselvallig jaar geweest. In september van het jaar daarvoor was ik nog maar net aan de lange arm der wet ontsnapt, of de muren van mijn kantoor kwamen al naar beneden, letterlijk. Het hotel dat zich oorspronkelijk alleen op de bovenste twee verdiepingen had bevonden, had zijn activiteiten naar het hele gebouw uitgebreid en men was flink aan het verbouwen geslagen. Schoorvoetend had de hoteldirecteur mijn oude afspraak met de eigenaar van het pand geaccepteerd, dat ik het recht hield op een kantoor

in dit pand zolang ik als privédetective werkzaam bleef. Maar tijdens de verbouwing moest ik mijn heil elders zoeken. Tot aan de heropening in mei had ik vanuit een zogenaamd thuiskantoor gewerkt, een hoek van mijn woonkamer in de Telthusmuget. De cliënten nodigde ik nooit bij mij thuis uit. Met de meesten sprak ik af in een café of een andere uitgaansgelegenheid in de stad en omgeving. Daardoor had ik tegen wil en dank een vergelijkend warenonderzoek uitgevoerd naar de kwaliteit van de koffie die er werd geschonken. Op een enkele uitzondering na stemden de resultaten me niet vrolijk. Inwendig was ik pikzwart geblakerd en nerveus als een jongerenpastor op een black-metal-festival in het beruchte plaatsje Hell. En ook na dagen van verkrampte onthouding bleven de gevolgen nog merkbaar.

Toen ik in mei mijn kantoor terugkreeg, lag dat nog op dezelfde plek, vier trappen boven straatniveau, maar mijn wachtkamer was ik kwijt. Die was een hotelkamer geworden en mijn kantoor bevond zich nu in een hotelgang waar je je ogen goed de kost moest geven wilde je de deur vinden waarachter ik me bevond, als je tenminste op de juiste dag kwam. Die wachtkamer zou ik nauwelijks missen. In de afgelopen jaren was hij steeds minder gebruikt. Als ik er zelf langs liep, wierp ik altijd een snelle blik naar de bank om te zien of er weer een lijk zat. Dat was me immers al een keer overkomen. Degenen die nu op mij wensten te wachten, konden plaatsnemen op een van de banken in de hotelreceptie, vlak bij de ingang, waar het wisselende contingent receptionisten nu de twijfelachtige eer had als mijn voorkamerassistent op te treden.

Aan mijn kantoor hadden ze niets veranderd. Dat knapte ik zelf in een week tijd op. Tegelijkertijd maakte ik van de gelegenheid gebruik om oude spullen op te ruimen en grote schoonmaak te houden in mijn archief. Toen ik daarmee klaar was, vierde ik het met de aanschaf van een nieuwe fles aquavit, die ik netjes opborg in de onderste

linkerla van mijn bureau, waar distilleerderij Simers al net zo lang het gebruiksrecht van had als ik van mijn kantoor.

In veel opzichten was ik tevreden over het resultaat. Ik had hetzelfde kantoor, alleen de omgeving was veranderd. En het adres was nog steeds Strandkaaien 2, vierde verdieping.

Iedereen was welkom, wat het probleem ook was. Om mij nog te kunnen te verrassen moest je van goeden huize komen. Tenzij je uit Haugesund kwam met de mededeling dat je mijn zus was.

2

Ze keek me recht aan. ‘Was dit een verrassing voor je?’

‘Niet echt, nee.’

‘Heeft je moeder je over mij verteld?’

‘Nee. Maar toen ze overleden was, heb ik een kopie van het geboortebewijs en de adoptiepapieren gevonden.’

Ze keek me vragend aan. ‘En het is nooit in je opgekomen om contact op te nemen?’

‘Nee, helaas. Ik zat in die tijd midden in een scheiding en bovendien... Ik dacht dat als mijn moeder het zelf haar hele leven geheim had gehouden, ik geen respect voor haar zou tonen als ik het zou uitzoeken...’

Ze bleef me aankijken. Norma Johanne Bakkevik, zo had ze zich aan me voorgesteld. Geboren in 1927. Haar heldere ogen waren blauw als korenbloemen, ze had zilvergrijs haar en ondanks haar leeftijd was goed te zien dat ze vroeger een knappe vrouw moest zijn geweest. Maar ze deed me niet denken aan mijn moeder. Haar kleding was

van een beetje gedateerde elegantie, een donkerblauwe jas op een rode jurk met zwarte stippels. Voor een vrouw van zesenzeventig bewoog ze zich nog opvallend gemakkelijk en ze had iets vastberadens en doelgerichts over zich dat ik evenmin met mijn moeder kon associëren, zoals ik haar had gekend.

‘Dat snap ik. Pas toen mijn adoptieouders dood waren en ik hun papieren moest opruimen, kwam ik achter de naam van mijn echte moeder. Toen ik volwassen werd, hadden ze me wel verteld dat ik geadopteerd was, maar ik was nog maar een paar dagen oud toen ik bij hen kwam en bij hen ben ik opgegroeid, dus voor mij was het toen ook niet zo belangrijk. Voor mij waren zij mijn ouders, nog steeds eigenlijk, in mijn hoofd. Jouw... onze moeder... Ze is altijd een vreemde voor me gebleven.’

‘Ja.’

‘Toen ik haar in februari 1975 opzocht, moest ze eerst van de schrik bekomen, maar daarna was ze verrassend open.’ Ze trok een scheve glimlach. ‘Ze keek net zoals jij een kwartier geleden deed.’

‘Aha. Heeft ze je ook verteld wie je vader was?’

‘Weet jij het?’

‘Nee.’

‘Nou, ze heeft het me inderdaad verteld. Een rondtrekkende predikant die met enige regelmaat naar Hjelmeland in Ryfylke ging, waar zij opgroeide. Ik heb ook geprobeerd om meer over hem te weten te komen, maar dat viel nog niet mee. Hij had zijn sporen goed weten uit te wissen, om het zo maar uit te drukken. Peter Paulus Haga.’

Er ging een schok door me heen. ‘Was dat echt zijn naam? Peter Paulus Haga?’

‘Ja. Zegt jou dat wat?’

‘Die naam kwam voor in een zaak waar ik een paar jaar geleden mee bezig was.’

‘Een actuele zaak?’

‘Nee. Het klinkt misschien een beetje gek, maar het was een zaak die toen precies honderd jaar oud was. En in een van de zijsporen daarvan kwam ene Peter Paulus Haga voor. Als slachtoffer van moord, welteverstaan.’

‘Dus hij werd vermoord!’

‘Ja.’ Ik deed haar kort verslag van die zeer bijzondere zaak die ik eind 1999 in handen had gekregen. Ze luisterde aandachtig en toen ik klaar was, bleef ze een tijdje voor zich uit zitten kijken, met haar blik niet op mijn kantoor, maar op het verleden gericht.

Toen ze uiteindelijk weer naar het heden terugkeerde, vroeg ze: ‘Wist onze moeder hiervan?’

‘Dat betwijfel ik. Ze was al jaren dood toen ik die zaak kreeg en in haar nagelaten papieren heb ik geen enkele verwijzing naar Peter Paulus Haga gevonden.’

‘Wat vond je daar dan wel?’

‘Weinig. Je geboortebewijs en de adoptiepapieren, zoals ik al heb verteld. En een paar krantenknipsels over een jazzorkest dat zich The Hurricanes noemde.’

‘O? Hield ze van jazz?’

‘Niet dat ik weet. Ik herinner me haar als een bescheiden vrouw die op zondag meestal naar de kerk ging. Maar wel zonder mijn vader. Die zat thuis boeken te lezen over Scandinavische mythologie. Zelf ging ik altijd de bergen in.’

‘Een beetje aparte familie, als ik het zo hoor.’

‘Ja, dat was misschien wel zo.’ Nu was het mijn beurt om over het verleden te mijmeren.

Ze verbrak de stilte. ‘Kun je je herinneren of je ooit in Haugesund bent geweest?’

‘Alleen op doorreis.’ Zomers gingen we vaak op bezoek bij mijn opa en oma in Ryfylke en meestal namen we dan de nachtboot naar Stavanger.

Maar het is denk ik een paar keer gebeurd dat we via Haugesund gingen, omdat mijn moeder daar een nicht en een oude tante wilde bezoeken.’

‘Ja, het was natuurlijk háár bruiloft waar ze naartoe ging. Ik weet nog dat ik haar zelf daarnaar gevraagd heb toen ik bij haar was. Het enige wat ze me toen vertelde, was dat ze naar een bruiloft van een nicht van haar in Haugesund was geweest; dat was in januari 1942. Trouwens... ik geloof dat ze zei dat de bruidegom uit Bergen kwam en in een orkest speelde.’

‘Zeker in The Hurricanes. Daarom zal ze die knipsels wel bewaard hebben.’

‘Ja, misschien wel.’

‘Hier, kijk zelf maar.’ Ik trok een bureaula uit en vond na enig zoeken een vergeelde envelop. Ik maakte hem open en haalde er een oud krantenknipsel uit dat ik had bewaard. Het kwam uit een plaatselijke krant, waarschijnlijk uit *Bergens Tidende*, ergens in de jaren vijftig, en ging over een soort herdenkingsconcert van een jazzkwintet uit het interbellum, dat zich The Hurricanes noemde, in een muziekcafé dat The Golden Club heette. Onder aan het knipsel stonden de namen van de vijf musici. De enige naam die me eerder was opgevallen, was die van de saxofonist, Leif Pedersen, omdat een jeugdvriend van me hem had genoemd in verband met een huiszoeking die ik had verricht. Dat was in een woning waar ik zelf als kind met mijn moeder op bezoek was geweest, bij een vriendin van haar die familie was van diezelfde Leif Pedersen. Ik weet nog dat ik dacht dat ze misschien daarom die artikelen had uitgeknipt, zonder dat ik daar verder over had nagedacht. Nu kwam Norma met een andere verklaring, een die vrij logisch klonk.

Bijna uit gewoonte schreef ik in mijn notitieblok: *The Hurricanes?* Mocht ik een keer een rustig dagje hebben, en uit ervaring wist ik dat daar geen gebrek aan zou zijn, dan kon ik het altijd eens gaan uitzoeken, al was het maar voor de lol.

‘Heb je zelf kinderen, Varg?’

‘Een zoon, Thomas. Hij woont in Oslo met mijn kleinzoon Jacob, van twee. En jij?’

Opeens maakte ze een verdrietige indruk. ‘Ik had twee kinderen, Petter en Ellen. Maar Petter kwam om in 1980. Hij was aan boord van de Alexander Kielland, het olieboorplatform dat gekapseisd is. Maar ook hij had een kind, een dochter, Karen, die nu vierentwintig is. Ellen heeft geen kinderen gekregen.’

‘Dus onze moeder had nakomelingen die ze nooit ontmoet heeft.’

‘Ja, zeg dat wel. Zelf heb ik haar alleen die ene keer gezien, op 5 februari 1975. Toen heeft ze me over jou verteld en later heb ik je gevolgd, met lange tussenpozen en altijd op afstand. Maar je naam duikt weleens op in het nieuws, en helemaal nu we internet hebben.’

‘Zit jij op internet?’

‘Ja, natuurlijk. Verbaast je dat? Ik mag dan wel dik in de zeventig zijn, maar ik ben nog niet dement.’

‘Nee, nee. Zelf ben ik nooit een van de snelsten geweest op dat gebied, dus...’ Verontschuldiging hief ik mijn handen op.

Ze glimlachte als iemand die het beter weet. ‘Zeg... Misschien vraag je je af waarom ik je nou net vandaag ben komen opzoeken?’

‘Tja, nu je het zegt...’

Plotseling leek ze wat in elkaar te zakken, als een oude pop die achtteloos wordt weggegooid door een kind dat zich te groot voelt om er nog mee te spelen. ‘Ik heb eigenlijk een opdracht voor je.’

‘Een opdracht?’

‘Ja. Een zaak, of hoe je het wilt noemen.’

‘Je mag het noemen zoals je wilt, ik vind alles goed.’

Weer leek ze even in gedachten te verzinken. Toen herpakte ze zich. ‘Het gaat om mijn petekind. Ze is verdwenen.’ Toen ik haar afwachting aan bleef kijken, zei ze: ‘Hier. In Bergen.’

3

Wat ze me vertelde, verschilde niet erg van verhalen die ik vaker had gehoord, maar dat mijn halfzus de verteller was, maakte het wel bijzonder. Ik luisterde aandachtig en krabbelde af en toe in mijn notitieboekje als dat nodig was.

Emma Hagland was negentien jaar, geboren en getogen op het eiland Karmøy voor de kust van Rogaland. In juni had ze eindexamen gedaan van de middelbare school en in de loop van de zomer was ze naar Bergen verhuisd om aan de hogeschool aan de studie verpleegkunde te beginnen. Na wat tijdelijke behuizingen was ze met twee andere meisjes in een soort studentenhuis gaan wonen. Ze deelden een appartement in de wijk Møhlenpris, in de Konsul Børs gate.

‘Het probleem was alleen’, zei Norma, ‘dat het praktisch onmogelijk was haar te pakken te krijgen. Als we belden nam ze nooit op. Op sms’jes reageerde ze wel, af en toe tenminste.’

‘Had ze het niet gewoon druk? Aan het begin van een studiejaar is er ongetwijfeld van alles te doen.’

‘Maar we wilden gewoon weten hoe het met haar was! Dat het goed met haar ging. Na een poosje waren we de wanhoop nabij.’

‘Ja, dat snap ik.’

‘Een paar weken geleden werd het nog erger. We bleven maar bellen. Geen antwoord. Ik stuurde de ene sms na de andere. Ook daarop geen reactie. We belden haar beste vriendin van de middelbare school, Åsa. Maar zij studeert in Berlijn en had haar de afgelopen maanden alleen via de telefoon gesproken. Zij snapte er niets van. Toen wisten we niet meer wat we moesten doen!’

‘Maar jullie hadden haar adres toch?’

‘Ja. We belden met haar huisbaas, maar hij zei alleen maar dat hij het probleem niet zag. De ene kwam, de andere ging, zei hij. Dat was altijd zo.’

‘Wat bedoelde hij daarmee? Dat ze verhuisd was?’

‘Ja, achteraf bleek dat het geval te zijn. Na enig aandringen gaf de huisbaas ons de namen van haar huisgenoten. Van een van hen konden we het telefoonnummer achterhalen en we belden haar. Maar daar werden we niet veel wijzer van. Emma was gewoon verhuisd, zei ze. Eind oktober. Ze had haar deel van de huur voor oktober betaald, maar voor zover dat meisje het had begrepen, had ze ergens anders een betere kamer gevonden.’

‘Aha. Maar dan...’

‘Maar nog steeds geen reactie van Emma’s mobiele telefoon!’

‘Kun je me hun namen geven, van de huisbaas en die twee huisgenoten?’

‘Ja.’ Ze gaf me ze en ik schreef hun namen op. *Knut Moberg. Kari Sandbakken. Helga Fjortoft*. ‘Helga is degene met wie we hebben gesproken.’

‘Even voor de duidelijkheid... Je hebt het over “we”, maar voor zover ik heb begrepen, ben jij alleen haar peettante. Ze heeft toch ook familie?’

Nu trok Norma een bezorgd gezicht. ‘Ja, dat wel, maar... Het is ingewikkeld. Met haar moeder heb ik contact. Zij woont in Hauge-sund.’ Ze aarzelde even voor ze verderging. ‘Haar vader liet hen in de steek ze toen Emma twee was.’ Opnieuw stilte en vervolgens: ‘Hij woont in Bergen.’

‘O! Maar dan hebben jullie zeker met hem contact opgenomen?’

‘Ja, ja. Maar hij zegt dat hij er geen idee van had dat ze in de stad was. Hij... Ze hebben nooit meer contact met elkaar gehad.’

‘Nooit? Niet meer sinds haar tweede?’

‘Nee. Zoals ik al zei, was het nogal ingewikkeld.’

‘Norma, het geval wil dat ik bij Jeugdzorg heb gewerkt, en in al die jaren dat ik in deze bedrijfstak werkzaam ben geweest...’ Ik maakte een weids armgebaar, alsof ik haar een rondleiding door het koninklijk paleis gaf. ‘Wat ik maar wil zeggen, is dat ik wel het een en ander heb meegemaakt. Er zijn maar weinig dingen waar ik nog van opkijk.’

Ze knikte. ‘Dat snap ik. Toch vind ik het moeilijk om erover te praten.’

‘Mensen kunnen om allerlei redenen uit elkaar gaan. Voor jonge ouders kan de belasting domweg te zwaar worden, slaapgebrek, alledaagse zorgen, dat soort dingen. Dan is het niet meer dan logisch dat de romantiek verdwijnt en een van hen een nieuwe liefde vindt. Dat kan de reden zijn. Maar aangezien het hier gaat over een vader die al zeventien jaar geen enkel contact met zijn dochter heeft gehad, dat maak ik er tenminste uit op, is het waarschijnlijker om aan te nemen dat er in dit geval misschien sprake is van seksueel misbruik.’ Toen Norma daar niet onmiddellijk op reageerde, voegde ik eraan toe: ‘Of drugs natuurlijk. Alcohol of andere verslavende middelen.’

Ze knikte nadenkend, alsof ze nadacht over wat ik had gezegd en de voors en tegens van wat destijds de reden kon zijn geweest, tegen elkaar afwoog.

‘Ken je de familie goed?’ vroeg ik om haar uit haar gedachten te halen.

‘Emma’s grootmoeder was een goede vriendin van me. Emma’s moeder ken ik al van kinds af aan. Daarom was het vanzelfsprekend dat ze mij vroeg om Emma in mei 1984 ten doop te dragen. In de kerk van Avaldsnes.’

‘Maar dan neem ik toch aan dat jij weet waarom de vader hen in de steek liet.’

Haar blik gleed de kamer rond, alsof ze wilde weten wat ik aan de wand had hangen, maar zonder ergens te blijven steken, om ten slotte weer bij mijn gezicht terecht te komen. ‘Ingeborg heeft nogal wat problemen qua... gezondheid.’

‘Ingeborg, dat is...’

‘Emma’s moeder. Ik steun haar zo goed ik kan.’

‘Heeft ze nog andere kinderen?’

‘Nee, alleen Emma. Daarom is ze zo wanhopig. Dat ze haar... kwijtraakt.’

‘Laten we niet te hard van stapel lopen. Ongetwijfeld is er een logische verklaring voor. Hebben jullie contact opgenomen met de politie?’

Ze trok een scheve glimlach, met een plotseling cynische uitdrukking. ‘Die zeiden ongeveer hetzelfde als jij. Dat er ongetwijfeld een logische verklaring voor was.’

‘De politie in Bergen?’

Ze knikte.

‘Weet je nog met wie je hebt gesproken?’

‘Een vrouw. Bergesen, dacht ik dat ze heette.’

‘Annemette. Ik kan eens bij haar informeren.’

‘Ik weet niet of dat zal helpen. Ze hebben niets gedaan. Ze opperde dat Emma’s telefoon kon zijn gestolen. Dat gebeurt voortdurend, zei ze.’

‘Maar dan zou ze haar moeder toch met een nieuwe telefoon hebben gebeld, of niet?’

‘Ja... waarschijnlijk wel.’

‘Nou ja. Ik zal eens zien wat ik kan ontdekken.’

‘Je krijgt natuurlijk betaald. Ik ben hier niet gekomen om misbruik van je te maken. Van dat we familie zijn, bedoel ik.’

‘Dat zou dan de eerste keer zijn’, zei ik. Uit een la diepte ik de lijst met mijn tarieven op, die ik haar aanreikte. ‘Hier kun je zien waar je in dat geval aan moet denken.’

Terwijl ze de lijst doornam werd de uitdrukking op haar gezicht strakker dan die van een geheelonthouder die de wijnkaart in een sterrenrestaurant bestudeert. Snel voegde ik eraan toe: ‘Maar directe familieleden geef ik natuurlijk korting.’

Ze knikte glimlachend en toen ze me weer aankeek kwam er een onverwachte beweging in haar gezicht, alsof het niet veel scheelde of ze barstte in tranen uit. ‘Dank je, Varg’, zei ze met een piepkleine stilte voor mijn naam.

‘Ik heb nog geen antwoord gekregen op mijn vraag. Wat de reden was dat Emma’s vader vertrok.’

‘Het was iets... seksueels. Maar niet met Emma.’

‘Nee dus. Maar?’

‘Het was iets... ouds. Toen hij nog maar een jonge knul was. En opeens kwam het weer boven.’

‘Hoe dan?’

‘Dat weet ik niet precies, maar... Het ging om iets wat hij had gedaan toen hij nog heel jong was, en toen Ingeborg dat hoorde... Zij heeft hem het huis uit gezet.’

‘Aha. Maar hij woont in Bergen, zeg je. Heb je misschien ook zijn naam en adres?’

‘In elk geval zijn telefoonnummer. En natuurlijk zijn naam. Robert.’
‘Robert Hagland?’

‘Nee, na de scheiding nam Ingeborg haar meisjesnaam weer aan en Emma kreeg die toen ook als achternaam. Robert heet Høie, maar toen hij verhuisde, voegde hij er iets aan toe. Nu noemt hij zich Robert Høie Hansen. Zijn vader heette namelijk Hans.’

‘Ik vind hem wel.’

Opeens keek ze bezorgd. ‘Je mag hem niet vertellen dat ik je heb gestuurd.’

‘O nee. Discretie is mijn bijnaam. Dat had op mijn visitekaartje moeten staan. Varg D. Veum. Maar nog een ding. Ik hoop dat je een foto hebt van Emma.’

‘Ja, uiteraard. Ik was het bijna vergeten.’

Ze maakte haar forse handtas open en haalde er een envelop uit. Die gaf ze aan mij en ik opende hem. Er lag een fotostrip in, van het soort dat uit een automaat komt. Een van de foto’s was eraf geknipt. De andere waren praktisch identiek. Emma Hagland keek me ernstig aan, met steil, blond haar, smalle lippen en een onbestemd melancholische blik in haar ogen, als van iemand die net belijdenis heeft gedaan en voor het eerst met de realiteit van het leven wordt geconfronteerd.

‘Zijn die bruikbaar?’

‘Als ze er nu nog zo uitziet, wel.’

‘Deze zijn in juli genomen, toen ze op de hogeschool was aangenomen.’

‘Nou... ik zal eens zien wat ik kan vinden. Maar ik moet wel haar mobiele nummer hebben.’

Dat gaf ze me. ‘En hier... Ik heb ook het nummer van haar bankrekening genoteerd, mocht je daar iets aan hebben.’

‘Ik ben bang dat alleen de politie dat mag, maar... Ik ga kijken hoever ik kom. Dat is nu eenmaal mijn werk.’ Ik schonk haar een be-
moedigende glimlach. ‘Het komt wel in orde.’

Ze glimlachte terug, ook al ging het niet echt van harte. ‘In elk ge-
val was het leuk je te ontmoeten.’

‘Het was nog leuker geweest als de aanleiding een andere was. Maar
de familiezaken komen bij de volgende gelegenheid wel aan de beurt.
Wat ga je nu doen? Weer terug naar huis?’

‘Ja, ik ben vanochtend met de bus gekomen en ga daar weer mee
terug zodra we hier klaar zijn.’

Misschien moet ik binnenkort ook die kant op. Als het nodig is,
bedoel ik.’

‘In dat geval ben je van harte welkom!’

Ik bedankte haar voor de uitnodiging en volgde haar naar de deur.
Voordat we afscheid namen, boog ze zich snel naar voren en gaf me
een kus. Toen ze vertrokken was, stond ik nog een tijdje naar de ge-
sloten deur te kijken, alsof ze elk moment weer kon opduiken met een
nieuwe verrassing achter de hand. De schok van de verbazing was nog
steeds voelbaar en het zou wel een paar dagen duren voordat ik erover-
heen was. Goed dat ik iets te doen had. Gewoon aan de slag gaan, zei
ik tegen mezelf.

Maar ik was er nog niet helemaal klaar voor. Toen ik uit het raam
keek, leek ik wel verblind te zijn; niet door de zon, maar door het licht
van een verleden dat ik nooit kon ontvluchten, een jeugd die mij en
mijn halfzus op de een of andere manier had gevormd tot de perso-
nen die we waren geworden. Het stempel dat je ouders op je voor-
hoofd zetten, blijft altijd zitten, zichtbaar of onzichtbaar. En van de
geheimen die ze in hun graf hebben meegenomen, kom je zelden iets
te weten.